

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X KADENCJA

Warszawa, dnia 5 kwietnia 2022 r.

Druk nr 645 S

SPRAWOZDANIE

KOMISJI PRAW CZŁOWIEKA, PRAWORZĄDNOŚCI I PETYCJI,
KOMISJI OBRONY NARODOWEJ

oraz

KOMISJI USTAWODAWCZEJ

o projekcie ustawy o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw
(druk nr 645)

Marszałek Senatu w dniu 1 marca 2022 r. skierował do Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, Komisji Obrony Narodowej oraz Komisji Ustawodawczej projekt ustawy o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw w celu rozpatrzenia go w pierwszym czytaniu.

Komisje na wspólnym posiedzeniu w dniu 5 kwietnia 2022 r. rozpatrzyły w pierwszym czytaniu przedstawiony przez wnioskodawców projekt ustawy, wprowadziły do niego poprawkę i wnoszą o przyjęcie przez Senat jednolitego, załączonego projektu ustawy oraz projektu uchwały w sprawie wniesienia do Sejmu tego projektu ustawy.

Przewodniczący Komisji
Obrony Narodowej
(-) Jarosław Rusiecki

Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej
(-) Krzysztof Kwiatkowski

Przewodniczący Komisji
Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
(-) Aleksander Pociąg

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o Służbie Więziennej
oraz niektórych innych ustaw**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw.

Jednocześnie upoważnia pana senatora Aleksandra Pocięja do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1064, z 2021 r. poz. 1728 i 2448 oraz z 2022 r. poz. 655) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 218 w ust. 1 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:
„1a) wygaśnięcia stosunku służbowego,”;
- 2) w art. 219 uchyla się ust. 2;
- 3) art. 220 otrzymuje brzmienie:
„Art. 220. Spory o roszczenia ze stosunku służbowego funkcjonariuszy w sprawach niewymienionych w art. 218 ust. 1 i art. 219 ust. 1 rozpatruje sąd właściwy w sprawach z zakresu prawa pracy.”;
- 4) w art. 221 w ust. 1 pkt 2–4 otrzymują brzmienie:
  - „2) prawomocnego wyroku skazującego i wydanie w nowym postępowaniu prawomocnego wyroku uniewinniającego albo prawomocnego orzeczenia o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, 1023 i 2447 oraz z 2022 r. poz. 655),
  - 3) prawomocnego orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania karnego lub karnego skarbowego i wydanie w nowym postępowaniu prawomocnego wyroku uniewinniającego albo prawomocnego orzeczenia o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego,
  - 4) prawomocnego orzeczenia o wymierzeniu kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby, a także uchylenie lub stwierdzenie nieważności podstaw prawnych ostatecznej decyzji o zwolnieniu ze służby w Służbie Więziennej albo decyzji

---

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, ustawę z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego oraz ustawę z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym.

stwierdzającej wygaśnięcie stosunku służbowego z powodu nieobecności funkcjonariusza w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy ze względu na jego tymczasowe aresztowanie, jeżeli prowadzone przeciwko funkcjonariuszowi postępowanie, w którym zastosowano wobec niego tymczasowe aresztowanie, zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo prawomocnym orzeczeniem o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego”;

5) w art. 245 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem, krewnym lub powinowatym obwinionego lub osoby przez niego pokrzywdzonej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego;”.

Art. 2. W ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2022 r. poz. 557) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 61 dodaje się art. 61a w brzmieniu:

„Art. 61a. 1. Uchylenie lub stwierdzenie nieważności decyzji o zwolnieniu funkcjonariusza ze służby z powodu jej wadliwości stanowi podstawę przywrócenia do służby na stanowisko równorzędne.

2. Jeżeli zwolniony funkcjonariusz w ciągu 7 dni od przywrócenia do służby nie zgłosi gotowości niezwłocznego jej podjęcia, stosunek służbowy ulega rozwiązaniu na podstawie art. 60 ust. 3.

3. Jeżeli po przywróceniu do służby okaże się, że mimo zgłoszenia gotowości niezwłocznego podjęcia służby funkcjonariusz nie może zostać do niej dopuszczony, gdyż po zwolnieniu zaistniały okoliczności powodujące niemożność jej pełnienia, stosunek służbowy ulega rozwiązaniu na podstawie art. 60 ust. 2 pkt 5, chyba że zaistnieje inna podstawa zwolnienia.

4. Prawo do uposażenia powstaje z dniem podjęcia służby, chyba że po zgłoszeniu do służby zaistniały okoliczności usprawiedliwiające niepodjęcie tej służby.

5. Funkcjonariuszowi przywróconemu do służby przysługuje za okres pozostawania poza służbą świadczenie pieniężne równe uposażeniu na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym albo w ostatnim dniu pozostawania w dyspozycji Szefa ABW albo AW przed wygaśnięciem stosunku służbowego, nie więcej jednak niż za okres 6 miesięcy i nie mniej niż za 1 miesiąc. Świadczenie pieniężne wypłaca się

w terminie 14 dni od dnia przywrócenia funkcjonariusza do służby. Takie samo świadczenie przysługuje osobie, o której mowa w ust. 3.

6. Okres, za który funkcjonariuszowi przysługuje świadczenie pieniężne, wlicza się do okresu służby uwzględnianego przy ustalaniu wzrostu uposażenia zasadniczego, nagrody rocznej, a także do okresu służby, od którego zależą uprawnienia określone w art. 95 ust. 2, art. 97 ust. 2, art. 126 ust. 1 i art. 130 ust. 1. Okresu pozostawania poza służbą, za który policjant nie otrzymał świadczenia, nie uważa się za przerwę w służbie w zakresie uprawnień uzależnionych od nieprzerwanego jej biegu.”;

2) w art. 62 dodaje się ust. 4 i 5 w brzmieniu:

„4. W przypadku wygaśnięcia stosunku służbowego na podstawie art. 61 pkt 2, na wniosek funkcjonariusza złożony w terminie 7 dni od dnia prawomocnego zakończenia postępowania karnego lub karnego skarbowego, uchyla się rozkaz personalny o stwierdzeniu wygaśnięcia stosunku służbowego i przywraca się go do służby, jeżeli prowadzone przeciwko temu funkcjonariuszowi postępowanie, w którym zastosowano wobec niego tymczasowe aresztowanie, zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo prawomocnym orzeczeniem o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 Kodeksu postępowania karnego.

5. W przypadku funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 4, przepisy art. 61a ust. 2–6 stosuje się odpowiednio.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1362 i 2333) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 21 dodaje się art. 21a i art. 21b w brzmieniu:

„Art. 21a. 1. Uchylenie:

- 1) ostatecznego orzeczenia komisji lekarskiej o trwałej niezdolności do służby,
- 2) prawomocnego wyroku skazującego i wydanie w nowym postępowaniu prawomocnego wyroku uniewinniającego albo prawomocnego orzeczenia o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, 1023 i 2447 oraz z 2022 r. poz. 655),
- 3) prawomocnego orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania karnego lub karnego skarbowego i wydanie w nowym postępowaniu prawomocnego wyroku

uniewinniającego albo prawomocnego orzeczenia o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego,

- 4) prawomocnego orzeczenia o wymierzeniu kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby, a także uchylenie lub stwierdzenie nieważności podstaw prawnych ostatecznej decyzji o zwolnieniu ze służby albo decyzji o zwolnieniu ze służby na podstawie art. 19 ust. 2 pkt 3, jeżeli prowadzone przeciwko funkcjonariuszowi postępowanie, w którym zastosowano wobec niego tymczasowe aresztowanie, zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo prawomocnym orzeczeniem o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego

– stanowi podstawę do wszczęcia postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego.

2. Do postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego stosuje się odpowiednio art. 3 i art. 5 oraz przepisy wydane na podstawie art. 5 ust. 3, z tym że w wyjątkowych przypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami sprawy, za zgodą Szefa SKW albo Szefa SWW, można odstąpić od przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego lub przeprowadzić je w ograniczonym zakresie.

3. W przypadku pozytywnego zakończenia postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego i zgłoszenia się funkcjonariusza do służby, funkcjonariusza mianuje się z dniem ponownego nawiązania stosunku służbowego na określone stanowisko służbowe co najmniej równorzędne w zakresie uposażenia zasadniczego ze stanowiskiem zajmowanym przez funkcjonariusza bezpośrednio przed zwolnieniem ze służby.

4. Funkcjonariuszowi, z którym ponownie nawiązano stosunek służbowy, przysługuje za okres pozostawania poza służbą świadczenie pieniężne równe uposażeniu na stanowisku zajmowanym bezpośrednio przed zwolnieniem ze służby, nie więcej jednak niż za okres 6 miesięcy i nie mniej niż za 1 miesiąc. Świadczenie pieniężne wypłaca się w terminie 14 dni od dnia przywrócenia funkcjonariusza do służby.

5. Jeśli w okresie pozostawania poza służbą funkcjonariusz otrzymywał świadczenie emerytalno-rentowe lub świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 92 ust. 1 albo 3, wypłaca się mu kwotę stanowiącą różnicę pomiędzy należnym

świadczeniem pieniężnym a wypłaconym świadczeniem emerytalno-rentowym lub świadczeniem pieniężnym, o którym mowa w art. 92 ust. 1 albo 3.

6. Okres pozostawania poza służbą, za który przyznano świadczenie pieniężne określone w ust. 4, traktuje się na równi ze służbą w zakresie wszystkich uprawnień uzależnionych od stażu służby. Okresu pozostawania poza służbą, za który funkcjonariuszowi nie przysługuje świadczenie pieniężne, nie uważa się za przerwę w służbie w zakresie uprawnień uzależnionych od nieprzerwanego jej biegu.

Art. 21b. 1. W przypadku uchylecia lub stwierdzenia nieważności rozkazu o zwolnieniu ze służby w SKW albo SWW z przyczyn innych niż określone w art. 21a ust. 1, funkcjonariuszowi wypłaca się jedynie świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 21a ust. 4. Przepis art. 21a ust. 5 stosuje się.

2. Świadczenie pieniężne, o którym mowa w ust. 1, wypłaca się w terminie 14 dni od dnia złożenia przez funkcjonariusza wniosku w tej sprawie wraz z dokumentem potwierdzającym uchylenie lub stwierdzenie nieważności rozkazu o zwolnieniu ze służby w SKW albo SWW.”;

2) w art. 126 w ust. 8 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem, krewnym lub powinowatym obwinionego lub osoby przez niego pokrzywdzonej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego;”.

Art. 4. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1671 i 2333) po art. 66 dodaje się art. 66a i art. 66b w brzmieniu:

„Art. 66a. 1. Uchylenie:

- 1) ostatecznego orzeczenia komisji lekarskiej o trwałej niezdolności do służby,
- 2) prawomocnego wyroku skazującego i wydanie w nowym postępowaniu prawomocnego wyroku uniewinniającego albo prawomocnego orzeczenia o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego,
- 3) prawomocnego orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania karnego lub karnego skarbowego i wydanie w nowym postępowaniu prawomocnego wyroku uniewinniającego albo prawomocnego orzeczenia o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego,

- 4) prawomocnego orzeczenia o wymierzeniu kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby, a także uchylenie lub stwierdzenie nieważności podstaw prawnych ostatecznej decyzji o zwolnieniu ze służby albo decyzji o zwolnieniu ze służby na podstawie art. 64 ust. 2 pkt 2 albo decyzji o wygaśnięciu stosunku służbowego na podstawie art. 65 pkt 2, jeżeli prowadzone przeciwko funkcjonariuszowi postępowanie, w którym zastosowano wobec niego tymczasowe aresztowanie, zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo prawomocnym orzeczeniem o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego
- stanowi podstawę do wszczęcia postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego.

2. Do postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego stosuje się odpowiednio art. 50 ust. 1–3 oraz przepisy wydane na podstawie art. 50 ust. 4, z tym że w wyjątkowych przypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami sprawy, za zgodą Szefa CBA można odstąpić od przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego lub przeprowadzić je w ograniczonym zakresie.

3. W przypadku pozytywnego zakończenia postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego i zgłoszenia się funkcjonariusza do służby, funkcjonariusza mianuje się z dniem ponownego nawiązania stosunku służbowego na określone stanowisko służbowe co najmniej równorzędne w zakresie uposażenia zasadniczego ze stanowiskiem zajmowanym przez funkcjonariusza bezpośrednio przed zwolnieniem ze służby albo wygaśnięciem stosunku służbowego.

4. Funkcjonariuszowi, z którym ponownie nawiązano stosunek służbowy, przysługuje za okres pozostawania poza służbą świadczenie pieniężne równe uposażeniu na stanowisku zajmowanym bezpośrednio przed zwolnieniem ze służby albo wygaśnięciem stosunku służbowego, nie więcej jednak niż za okres 6 miesięcy i nie mniej niż za 1 miesiąc. Świadczenie pieniężne wypłaca się w terminie 14 dni od dnia przywrócenia funkcjonariusza do służby.

5. Jeśli w okresie pozostawania poza służbą funkcjonariusz otrzymywał świadczenie emerytalno-rentowe lub świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 99 ust. 1 albo 3, wypłaca się mu kwotę stanowiącą różnicę pomiędzy należnym

świadczeniem pieniężnym a wypłaconym świadczeniem emerytalno-rentowym lub świadczeniem pieniężnym, o którym mowa w art. 99 ust. 1 albo 3.

6. Okres pozostawania poza służbą, za który przyznano świadczenie pieniężne określone w ust. 4, traktuje się na równi ze służbą w zakresie wszystkich uprawnień uzależnionych od stażu służby. Okresu pozostawania poza służbą, za który funkcjonariuszowi nie przysługuje świadczenie pieniężne, nie uważa się za przerwę w służbie w zakresie uprawnień uzależnionych od nieprzerwanego jej biegu.

Art. 66b. 1. W przypadku uchylecia lub stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby w CBA z przyczyn innych niż określone w art. 66a ust. 1, funkcjonariuszowi wypłaca się jedynie świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 66a ust. 4. Przepis art. 66a ust. 5 stosuje się.

2. Świadczenie pieniężne, o którym mowa w ust. 1, wypłaca się w terminie 14 dni od dnia złożenia przez funkcjonariusza wniosku w tej sprawie wraz z dokumentem potwierdzającym uchylenie lub stwierdzenie nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby w CBA.”.

Art. 5. 1 Jeżeli przed dniem wejścia w życie ustawy funkcjonariusz Służby Więziennej, którego stosunek służbowy wygasł ze względu na nieobecność w służbie z powodu tymczasowego aresztowania, został w postępowaniu karnym lub karnym skarbowym, w którym zastosowano tymczasowe aresztowanie, prawomocnie uniewinniony albo zapadło prawomocne orzeczenie o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, 1023 i 2447 oraz z 2022 r. poz. 655), to w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, przysługuje temu funkcjonariuszowi prawo wniesienia wniosku o wszczęcie postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego. Przepisy art. 221 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, oraz przepisy art. 222 i art. 223 ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się.

2. Jeżeli przed dniem wejścia w życie ustawy funkcjonariusz Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego albo Agencji Wywiadu, którego stosunek służbowy wygasł ze względu na nieobecność w służbie z powodu tymczasowego aresztowania, został w postępowaniu karnym lub karnym skarbowym, w którym zastosowano tymczasowe aresztowanie, prawomocnie uniewinniony albo zapadło prawomocne orzeczenie o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, to w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie

ustawy, przysługuje temu funkcjonariuszowi prawo wniesienia wniosku o przywrócenie do służby, o którym mowa w art. 62 ust. 4 ustawy zmienianej w art. 2. Przepisy art. 61a ust. 2–6 ustawy zmienianej w art. 2 stosuje się odpowiednio.

3. Jeżeli przed dniem wejścia w życie ustawy funkcjonariusz Służby Kontrwywiadu Wojskowego albo Służby Wywiadu Wojskowego, zwolniony ze służby ze względu na nieobecność w służbie z powodu tymczasowego aresztowania, został w postępowaniu karnym lub karnym skarbowym, w którym zastosowano tymczasowe aresztowanie, prawomocnie uniewinniony albo zapadło prawomocne orzeczenie o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, to w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, przysługuje temu funkcjonariuszowi prawo wniesienia wniosku o wszczęcie postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego. Przepisy art. 21a ust. 2–6 ustawy zmienianej w art. 3 stosuje się.

4. Jeżeli przed dniem wejścia w życie ustawy funkcjonariusz Centralnego Biura Antykorupcyjnego, zwolniony ze służby albo którego stosunek służbowy wygasł, ze względu na nieobecność w służbie z powodu tymczasowego aresztowania, został w postępowaniu karnym lub karnym skarbowym, w którym zastosowano tymczasowe aresztowanie, prawomocnie uniewinniony albo zapadło prawomocne orzeczenie o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, to w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, przysługuje temu funkcjonariuszowi prawo wniesienia wniosku o wszczęcie postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego. Przepisy art. 66a ust. 2–6 ustawy zmienianej w art. 4 stosuje się.

Art. 6. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel i przedmiot projektowanej ustawy

Projekt ustawy stanowi realizację postulatu zawartego w petycji P10–29/20 wniesionej do Senatu w dniu 17 lutego 2020 r. przez Helsińską Fundację Praw Człowieka.

Autor petycji zwraca się do Marszałka Senatu o podjęcie przez Senat inicjatywy ustawodawczej zmierzającej do zmiany art. 221 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (zwaną dalej „ustawą o SW”) w taki sposób, aby przewidziany w nim mechanizm postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego znajdował zastosowanie również w przypadku funkcjonariuszy Służby Więziennej, których stosunek służbowy wygasł z mocy prawa na podstawie art. 97 ust. 1 pkt 6 ustawy o SW (nieobecność w służbie powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania), a wobec których postępowanie karne zostało następnie prawomocnie umorzony, ze względu na okoliczności określone w art. 17 k.p.k., bądź też zakończony je wyrokiem uniewinniającym. Proponowana zmiana polegać by miała na włączeniu tego rodzaju przypadków do katalogu zawartego w art. 221 ust. 1 ustawy o SW.

Składający petycję wskazał dodatkowo, że zasadnym byłoby zwrócenie przez ustawodawcę uwagi także na te akty prawne, które regulują obowiązki i uprawnienia innych służb mundurowych, a które przewidują możliwość wygaśnięcia stosunku służbowego ze względu na nieobecność funkcjonariusza w służbie z powodu tymczasowego aresztowania.

Jak podnosi petytor, niemożność ponownego nawiązania stosunku służbowego przez funkcjonariuszy (po jego wygaśnięciu w opisanych wyżej okolicznościach) ingeruje w szereg praw gwarantowanych przez Europejską Konwencję Praw Człowieka (zwaną dalej „EKPC”).

W pierwszej kolejności należy wskazać na art. 14 w związku z art. 8 EKPC, jako że funkcjonariusze Służby Więziennej są traktowani gorzej niż funkcjonariusze pozostałych służb mundurowych, których sytuację przeanalizowano.

Europejski Trybunał Praw Człowieka (zwany dalej: „ETPC”) jasno wskazał w swoim orzecznictwie, że chociaż „zawód” nie został zapisany *expressis verbis* w art. 14 EKPC, to jest on jednym z niedozwolonych kryteriów różnicujących¹⁾.

Oczywiście nie każde nierówne traktowanie ze względu na kryteria wymienione (i te niewymienione *expressis verbis*) w art. 14 narusza zakaz dyskryminacyjnego traktowania. Takie zachowanie może bowiem być uzasadnione istnieniem legitymowanego celu. Mając to na uwadze, zrozumiałym jest, iż stosunek służbowy w służbach mundurowych ma prawo różnić się od stosunku pracy stanowiącego przez Kodeks pracy. Niemniej, tak znaczące zróżnicowanie wewnątrz regulacji dotyczących służb mundurowych może zostać już uznane za dyskryminujące.

Jak wskazuje polskie orzecznictwo, przepis art. 97 ust. 6 pkt 1 ustawy o SW (w obecnym brzmieniu) ma na celu usunięcie ze służby osób, których zachowanie godzi w autorytet wykonywanej służby²⁾. Dostrzegając, że owo nieodwracalne „usunięcie” następuje automatycznie z mocy prawa, należy wyrazić poważne wątpliwości, czy przytoczony przepis faktycznie realizuje ten cel, albo przynajmniej, czy nie dopuszcza on do zaistnienia sytuacji, w których mija się ze wskazanym celem. Sam fakt zastosowania wobec funkcjonariusza środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania nie przesądza bowiem w żaden sposób, że dopuścił się on jakiegokolwiek naganego czynu, który naruszałby prawo bądź godził w autorytet wykonywanej służby. Nie należy bowiem zapominać, iż tymczasowe aresztowanie jest jedynie środkiem zapobiegawczym, mającym na celu zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania. Jego stosowanie nie powinno stanowić antycypacji kary³⁾, a sytuacja taka nie powinna zasługiwać na aprobatę ustawodawcy.

Co więcej, w polskim systemie prawnym obserwowany jest obecnie poważny problem nadużywania instytucji tzw. „małego świadka koronnego”⁴⁾, a funkcjonariusze SW należą do grupy osób szczególnie narażonej na często bezzasadne i bezpodstawne oskarżenia ze strony osób chcących skorzystać z instytucji przewidzianej w art. 60 § 3 Kodeksu karnego, co może prowadzić do długotrwałego postępowania karnego, często wiążącego się z przedłużającym się stosowaniem tymczasowego aresztowania.

---

¹⁾ Wyrok ETPC w sprawie Van der Musselle, par. 46.

²⁾ Wyrok WSA w z dnia 21 czerwca 2016 r., sygn. akt II SA/Bk 181/16.

³⁾ D. Świecki (red.), *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany*, LEX, 2019.

⁴⁾ <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/konferencja-instytucja-malego-swiadka-koronnego>

W konsekwencji, w imię ochrony autorytetu służby, z mocy prawa, ustawa o SW doprowadza do sytuacji, w których funkcjonariusz, którego winy nie stwierdzono, który mógł nie dopuścić się żadnego bezprawnego albo w inny sposób nagannego czynu, zostaje wydalony ze służby bez możliwości wszczęcia postępowania dającego możliwość ponownego nawiązania stosunku służbowego.

Ponadto, istniejące dotychczas rozwiązania regulujące sytuację prawną funkcjonariuszy Służby Więziennej w zakresie będącym przedmiotem niniejszego projektu wydają się godzić w prawo do ochrony życia prywatnego gwarantowane w art. 8 EKPC, jako że art. 97 ust. 6 pkt 1 ustawy o SW bezsprzecznie ingeruje w rozpoznawany w orzecznictwie ETPC aspekt ekonomiczny życia prywatnego, związany z możliwością zarobkowania⁵⁾.

Oczywiście sama ingerencja nie stanowi od razu naruszenia EKPC – jest ona dopuszczalna, jeżeli łącznie spełnione zostaną trzy przesłanki: legalności formalnej, legalności materialnej i niezbędności. Pozostawiając na boku rozważania dotyczące pierwszych dwóch przesłanek, wystarczającym wydaje się odniesienie do ostatniej, wokół interpretacji której koncentruje się na ogół ocena ETPC.

Oznacza ona, że dane ograniczenie praw i wolności jednostki musi być „konieczne w demokratycznym społeczeństwie”⁶⁾, a konieczne w tym rozumieniu mogą być tylko takie ograniczenia praw i wolności, które służą ochronie funkcjonowania takiego społeczeństwa⁷⁾.

Należy pamiętać, że pojęcie konieczności jest ściśle powiązane z kryterium proporcjonalności, co oznacza, że konieczne może być jedynie takie ograniczenie, które pozostaje proporcjonalne do legitymowanego celu, którego realizacji ma służyć⁸⁾.

Wygaśnięcie stosunku służbowego przy braku możliwości wszczęcia postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego, jest samo w sobie znaczącą ingerencją, a niesie ze sobą jeszcze kolejne dolegliwości, jak np. konieczność zwrotu pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego zgodnie z art. 186 ustawy o SW. Tak wysoka intensywność ingerencji w połączeniu z obserwacją, iż regulacja ta nie realizuje zamierzonego celu, gdy oddziałuje w opisany sposób na funkcjonariuszy, których niewinność została potwierdzona prawomocnym postanowieniem o umorzeniu postępowania bądź

---

⁵⁾ Wyrok ETPC w sprawie *Sidabaras i Dziautas*, par. 48.

⁶⁾ L. Garlicki (red.), *Konwencja o ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Tom I*, Komentarz do artykułów 1–18, Warszawa 2010, str. 488.

⁷⁾ *Ibidem*.

⁸⁾ *Ibidem*, str. 489–490.

wyrokiem uniewinniającym, sprawia, iż nie sposób uznać jej za dopuszczalną w świetle art. 8 EKPC.

Art. 7 EKPC, wyraża konstytucyjną zasadę *nullum crimen sine lege*, z której wynikają postulaty m.in. braku kary bez ustawy oraz braku kary bez winy. Choć niewątpliwie gwarancja ta stanowi fundament i odnosi się głównie do prawa karnego, nie oznacza to, że poza zakresem regulacji tego przepisu pozostają czyny nie będące przestępstwami, jak np. delikty prawa administracyjnego czy delikty dyscyplinarne⁹⁾.

Prawomocne orzeczenie właśnie w postępowaniu dyscyplinarnym kary wydalenia ze służby pozostaje nierozzerwalnie związane z wygaśnięciem stosunku służbowego. Jednakże w omawianym przypadku mamy do czynienia z wygaśnięciem stosunku służbowego z mocy prawa. Niemniej, pod względem dolegliwości jest to sytuacja niemal identyczna z ww. karą dyscyplinarną – niemal, bo w przypadku wydalenia w postępowaniu dyscyplinarnym możliwe jest jego późniejsze wznowienie. Tak więc sytuacja przewidziana w art. 97 ust. 6 pkt 1 wiąże się z nieodwracalnymi konsekwencjami nieróżniącymi się niemal od przytoczonego deliktu dyscyplinarnego, nawet gdy udowodniony został brak winy i nienaganność działań funkcjonariusza, co zdaniem projektodawcy nie może mieć miejsca w demokratycznym państwie prawa.

Omawiane postępowanie pozostaje w istotnej relacji z konstytucyjnym prawem do sądu. Pozostawiając na boku kwestię, czy z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP można wywieść prawo do ponownego nawiązania stosunku służbowego, należy wskazać, że jeżeli już ustawodawca zdecydował się wprowadzić taką procedurę, to nie powinien jej kształtować w sposób absolutnie dowolny. Jak bowiem wskazuje Trybunał Konstytucyjny: „Nie ulega [...] wątpliwości, że decyzja ustawodawcy wewnętrznego, wprowadzającego jakąś dodatkową procedurę, powoduje, że [...] procedura, sama w sobie może stać się przedmiotem oceny konstytucyjnej, dokonywanej przez kryterium zaczerpnięte z art. 2 Konstytucji: uczciwej procedury (rzetelności, sprawiedliwości proceduralnej).”¹⁰⁾

W przekonaniu projektodawcy pominięcie przypadku będącego przedmiotem niniejszych rozważań w katalogu określonym w art. 221 ust. 1 ustawy o SW nie znajduje uzasadnienia, z punktu widzenia spójności rzeczonyj procedury i całego aktu prawnego.

---

⁹⁾ *Ibidem*, str. 465.

¹⁰⁾ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 stycznia 2006 r., sygn. akt SK 30/05.

Rozwiązaniem omówionego tu problemu prawnego jest przewidziane projektem umożliwienie wszczęcia postępowania o ponowne nawiązanie stosunku służbowego (przewidzianego w art. 221 ust. 1 ustawy o SW) przez tych funkcjonariuszy, których stosunek służbowy wygasł z mocy prawa ze względu na nieobecność w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy z powodu zastosowania środka w postaci tymczasowego aresztowania.

Dzięki temu zachowane zostałyby rozwiązania określone w art. 97 ust. 6 pkt 1 ustawy o SW, mające na celu ochronę autorytetu Służby Więziennej, gwarantując przy okazji, iż funkcjonariusze SW nienagannie wywiązujący się z nałożonych na nich ustawowo obowiązków, nie będą ponosić nieuzasadnionej *de facto* kary o dotkliwym i nieodwracalnym charakterze.

2. Różnice między obowiązującym a projektowanym stanem prawnym

Ustawa o SW, która określa prawa i obowiązki funkcjonariuszy SW w art. 97 ust. 1 pkt 6 przewiduje wygaśnięcie stosunku służbowego z mocy prawa ze względu na nieobecność funkcjonariusza w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania, przy jednoczesnym braku regulacji umożliwiającej takiemu funkcjonariuszowi ponowne nawiązanie stosunku służbowego, gdy prowadzone w jego sprawie postępowanie karne zostanie prawomocnie umorzone ze względu na okoliczności określone w art. 17 k.p.k., bądź też zostanie zakończone wyrokiem uniewinniającym.

Przepis art. 217 ust. 2 ustawy o SW stanowi, że stwierdzenie wygaśnięcia stosunku służbowego należy do spraw ze stosunku służbowego. Zgodnie z art. 219 ust. 2 ustawy o SW do stwierdzenia wygaśnięcia stosunku służbowego stosuje się formę rozkazu personalnego i zgodnie z art. 219 ust. 3 na rozkaz ten odwołanie nie przysługuje.

Z kolei art. 218 tej samej ustawy zawiera katalog spraw ze stosunku służbowego, które rozstrzygane są w formie decyzji administracyjnej, do którego nie należą sprawy rozstrzygane w formie rozkazu personalnego uregulowane w art. 219.

Oznacza to, że rozkaz personalny stwierdzający wygaśnięcie stosunku służbowego z mocy prawa na podstawie art. 97 ust. 1 pkt 6 ustawy o SW nie podlega ani kontroli instancyjnej, ani kognicji sądów administracyjnych¹¹⁾.

---

¹¹⁾ Wyrok WSA w Szczecinie z dnia 3 października 2019 r., sygn. akt II Sa/Sz 724/19.

Ustawy:

- z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2021 r. poz. 1882, 2333, 2447, 2448 oraz z 2022 r. poz. 655),
  - z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1486, 1728, 1898, 2191, 2333 oraz z 2022 r. poz. 655),
  - z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1940 i 2490),
  - z dnia 16 listopada 2016 r.) o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 422 z późn. zm.¹²⁾,
  - z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 575, 1728 i 2333 oraz z 2022 r. poz. 655),
  - z dnia 26 stycznia 2018 r. o Straży Marszałkowskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1940 oraz z 2021 r. poz. 1728)
- nie przewidują wygaśnięcia stosunku służbowego funkcjonariusza z mocy prawa ze względu na jego tymczasowe aresztowanie. Ustawy te nakładają obowiązek zawieszenia funkcjonariusza w czynnościach służbowych, zaś utrzymujące się, długotrwałe zawieszenie stanowi fakultatywną podstawę zwolnienia ze służby. Przepisy tych ustaw zawierają uregulowania dotyczące możliwości powrotu do służby, gdy prowadzone w sprawie danego funkcjonariusza postępowanie karne zostanie prawomocnie umorzony ze względu na niektóre okoliczności określone w art. 17 k.p.k., bądź też zostanie zakończone wyrokiem uniewinniającym.

Możliwość zwolnienia z powodu zastosowania tymczasowego aresztowania funkcjonariusza zawierają:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1362 i 2333), zwana dalej „ustawą o służbie funkcjonariuszy SKW oraz SWW”, w art. 19 ust. 2 pkt 3 (w przypadku nieobecności funkcjonariusza w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1671 i 2333), w art. 64 w ust. 2 w pkt 2 (w przypadku tymczasowego aresztowania bez względu na okres trwania).

---

¹²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 422, 464, 694, 802, 815, 954, 1003, 1005, 1718, 2076 i 2105.

W kontekście niniejszej inicjatywy należy jednak zwrócić uwagę przede wszystkim na akty prawne regulujące obowiązki i uprawnienia funkcjonariuszy służb mundurowych, które przewidują możliwość **wygaśnięcia** stosunku służbowego z mocy prawa ze względu na nieobecność funkcjonariusza w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania, są to:

- ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2022 r. poz. 557),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1671 i 2333) w art. 65.

W tych przypadkach decyzje stwierdzające wygaśnięcie stosunku służbowego (o zwolnieniu ze służby) ze wskazanego powyżej powodu podlegają kontroli instancyjnej i kognicji sądów administracyjnych¹³⁾. Nie zawierają jednak przepisów pozwalających na powrót do służby, gdy prowadzone w sprawie danego funkcjonariusza postępowanie karne zostanie prawomocnie umorzony ze względu na niektóre okoliczności określone w art. 17 k.p.k, bądź też zostanie zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym (bez uprzedniego skazania).

Tak więc w kontekście ww. ustaw możliwe jest wzruszenie decyzji stwierdzającej wygaśnięcie stosunku służbowego, z powodu nieobecności funkcjonariusza w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy ze względu na jego tymczasowe aresztowanie, poprzez jej zaskarżenie jednym ze środków nadzwyczajnych przewidzianych w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r., poz. 2096) – takim jak wniosek o wznowienie postępowania czy wniosek o uchylenie decyzji ostatecznej. „Uwzględnienie skargi na akt administracyjny pociąga za sobą przywrócenie do służby z mocy prawa ze skutkiem odpowiednio (do rodzaju służby) – *ex nunc* lub *ex tunc*”.¹⁴⁾

Jednak w przypadku ustawy o SW mamy do czynienia z sytuacją szczególną, w której stosunek służbowy funkcjonariusza wygasa z mocy prawa ze względu na jego nieobecność w służbie z powodu tymczasowego aresztowania i jednocześnie stwierdzające o tym rozstrzygnięcie nie podlega ani kontroli instancyjnej, ani kognicji sądów administracyjnych.

---

¹³⁾ Postanowienie WSA w Warszawie z dnia 15 listopada 2019 r., sygn. akt II SAB/Wa 768/18 oraz S. Hoc, P. Szustakiewicz, *Ustawa o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym. Komentarz.*, LEX, 2012.

¹⁴⁾ T. Kuczyński, E. Mazurczak–Jasińska, J. Stelina, *Stosunek służbowy. System Prawa Administracyjnego T. XI*, C.H.Beck INP PAN str. 381.

Przedłożony projekt ustawy dokonuje w ustawie o SW istotnej zmiany w tym zakresie i przesądza, że sprawy wygaśnięcia stosunku służbowego zostaną włączone do katalogu zawartego w art. 218 ust. 1, to jest spraw rozstrzyganych w formie decyzji.

Od decyzji tej funkcjonariusz będzie mógł wnieść odwołanie do wyższego przełożonego, zaś od decyzji organu odwoławczego przysługiwać będzie prawo wniesienia skargi do sądu administracyjnego (art. 218 ust. 2 i 5).

Możliwe stanie się wzruszenie każdej decyzji stwierdzającej wygaśnięcie stosunku służbowego, także w przypadku nieobecności funkcjonariusza w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy ze względu na jego tymczasowe aresztowanie, poprzez wniosek o wznowienie postępowania czy wniosek o uchylenie decyzji ostatecznej.

Jednak w ustawie o SW uwzględnienie skargi na akt administracyjny nie pociąga za sobą automatycznie przywrócenia do służby z mocy prawa.

Dlatego w art. 221 ust. 1 tej ustawy, powinna być ustanowiona odrębna podstawa wszczęcia postępowania w sprawie ponownego nawiązania tego stosunku, w sytuacji gdy rzeczony stosunek służbowy wygasł z mocy prawa z powodu nieobecności funkcjonariusza w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy ze względu na jego tymczasowe aresztowanie, a prowadzone wobec niego postępowanie karne zostało umorzone bądź zakończyło się wyrokiem uniewinniającym.

Należy dodać, że uwadze projektodawcy nie umknęło, wspierające niniejszą inicjatywę, a zawarte w Komentarzu do art. 94 ustawy o Służbie Więziennej (uwaga 36)¹⁵⁾ stwierdzenie, że „choć nie wynika to wprost z treści art. 221 – unormowanie to powinno znaleźć zastosowanie w sytuacji, w której stosunek służbowy wygasł z mocy prawa na skutek nieobecności funkcjonariusza w służbie przez okres dłuższy niż trzy miesiące z powodu tymczasowego aresztowania zastosowanego w postępowaniu karnym lub karnoskarbowym, które następnie zakończyło się uniewinnieniem lub umorzeniem. Wskazane byłoby uregulowanie tej kwestii w celu uniknięcia ewentualnych wątpliwości.”.

Należy zaznaczyć, że zmiany art. 221 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o SW zostały spowodowane koniecznością poprawnego zredagowania zmienianych przepisów oraz ujednolicenia ich brzmienia z analogicznymi przepisami wprowadzanymi w ustawach zmienianych w art. 3 i 4 niniejszej ustawy.

---

¹⁵⁾ M. Mazuryk (red.), M. Zoń (red.), R. Borek–Buchajczuk, *Służba Więzienna. Komentarz.*, LEX, 2013.

Ponadto należy wskazać, że zmiany zawarte w art. 1 pkt 5 oraz w art. 3 pkt 2 niniejszego projektu ustawy, stanowią konsekwencje zmian wprowadzanych w zmienianych ustawach, a ich potrzeba wynika ze sposobu formułowania w ustawach odesłań do innych aktów normatywnych. Zgodnie z § 158 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”, jeżeli w akcie normatywnym odsyłamy do innego aktu normatywnego więcej niż raz, przy kolejnym odesłaniu przytaczamy tylko aktualny tytuł tego aktu w całości.

Przepisy ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu w art. 61, oraz ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym w art. 65 przewidują możliwość wygaśnięcia stosunku służbowego z mocy prawa ze względu na nieobecność funkcjonariusza w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania. Decyzje stwierdzające wygaśnięcie stosunku służbowego podlegają kontroli instancyjnej i kognicji sądów administracyjnych. Możliwe jest zatem wzruszenie decyzji stwierdzającej wygaśnięcie stosunku służbowego funkcjonariusza, ze względu na jego tymczasowe aresztowanie, poprzez jej zaskarżenie jednym ze środków nadzwyczajnych przewidzianych w Kodeksie postępowania administracyjnego, takim jak wniosek o wznowienie postępowania czy wniosek o uchylenie decyzji ostatecznej.

W praktyce jednak stwierdza się brak spójnych rozwiązań ustawowych dotyczących przywracania funkcjonariuszy do służby po ich uniewinnieniu lub umorzeniu postępowania, co powoduje, że działania w tym zakresie oparte są na orzecznictwie sądów administracyjnych oraz na podustawowych aktach prawnych, a to nie gwarantuje przejrzystości, czy stabilności stosowanych rozwiązań. Obowiązujące przepisy ustawy nie regulują bowiem takich sytuacji wprost.

Proponowane w niniejszym projekcie rozwiązanie, zawarte w art. 2, dotyczy właśnie możliwości przywrócenia do służby funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, a wzorowane jest na przepisach art. 42 ustawy o Policji.

Przepisy nowego art. 61a dodanego w ustawie o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, w sposób kompleksowy uregulują sytuację prawną funkcjonariusza w przypadku, gdy nastąpi uchylenie lub stwierdzenie nieważności decyzji o zwolnieniu funkcjonariusza ze służby i stanowiąc będą podstawę przywracania funkcjonariusza do służby.

Analogiczne do przyjętych w art. 61a rozwiązań zawierają przepisy art. 62 ust. 4 i 5, które umożliwią powrót do służby funkcjonariusza, którego stosunek służbowy wygasł w związku z jego nieobecnością w służbie powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania, gdy prowadzone przeciwko temu funkcjonariuszowi postępowanie karne (lub karne skarbowe) zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo prawomocnym orzeczeniem o umorzeniu postępowania ze względu na wskazane w przepisie podstawy (bez uprzedniego skazania).

Wprawdzie ustawa stwierdza, że przywrócenie do służby następuje z mocy ustawy, jednak to funkcjonariusz będzie uruchamiał postępowanie, inicjując je złożeniem wniosku o przywrócenie do służby, w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia wydanego w postępowaniu karnym (lub karnym skarbowym), a następnie, w ciągu kolejnych 7 dni, zgłoszenia gotowości niezwłocznego podjęcia służby.

Ustawa przewiduje jednakże, w przepisach art. 61a ust. 2 i 3, możliwość zwolnienia przywróconego funkcjonariusza ze służby, co znajduje uzasadnienie w szczególnym charakterze służby w formacjach, których dotyczy niniejsza nowelizacja.

W dotychczasowym stanie prawnym problematyka wypłaty świadczeń za czas pozostawania poza służbą interpretowana jest i realizowana w oparciu o orzecznictwo sądów administracyjnych. Przewidziane w ust. 5 i 6 uprawnienie do uzyskania świadczenia pieniężnego, za czas pozostawania poza służbą, ma być rodzajem kompensaty braku prawa do uzyskania uposażenia czy innych świadczeń, które są związane z faktem pełnienia służby.

Świadczenie pieniężne ma w pewien sposób wynagrodzić funkcjonariuszowi krzywdę jaką poniósł z powodu usunięcia go ze służby, które to usunięcie było wynikiem zastosowania środka w postaci tymczasowego aresztowania oraz niesłusznie skierowanym przeciwko niemu zarzutem.

Wysokość świadczenia będzie obliczana stosownie do wysokości uposażenia pobieranego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym albo w ostatnim dniu pozostawania w dyspozycji Szefa właściwej służby przed wygaśnięciem stosunku służbowego. Przyznawana będzie maksymalnie za 6 miesięcy (nie mniej niż za miesiąc), bez względu na długość okresu pozostawania poza służbą.

Przepisy ustaw zmienianych w art. 3 i 4 dotyczące funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Wywiadu Wojskowego oraz Centralnego Biura

Antykorupcyjnego zostały sformułowane analogicznie do rozwiązań przyjętych w ustawie o Służbie Więziennej.

W przekonaniu projektodawcy, wywiedzionym z przeprowadzonych konsultacji i sporządzanych w ich toku opinii, przywrócenie funkcjonariusza usuniętego z szeregów tych służb nie może następować *ex lege*, lecz musi być uzależnione od uznania Szefów tych służb.

Przedłożone w projekcie propozycje wynikają ze specyfiki każdej ze służb i wyrażanych przez nie potrzeb w tym zakresie. Wynika z nich, że decyzja o dopuszczeniu funkcjonariusza do powrotu do służby i jej pełnienia powinna nastąpić przed przywróceniem go do służby.

Uchylenie:

- prawomocnego wyroku skazującego albo prawomocnego orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania karnego lub karnego skarbowego i wydanie w nowym postępowaniu prawomocnego wyroku uniewinniającego albo prawomocnego orzeczenia o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego,
  - prawomocnego orzeczenia o wymierzeniu kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby,
  - lub stwierdzenie nieważności podstaw prawnych ostatecznej decyzji o zwolnieniu ze służby,
  - decyzji o wygaśnięciu stosunku służbowego, jeżeli prowadzone przeciwko funkcjonariuszowi postępowanie, zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo prawomocnym orzeczeniem o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego
- powinny stanowić jedynie podstawę do wszczęcia postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego, a nie przywrócenia do służby z mocy ustawy.

Jest to zasadnicza różnica w stosunku do rozwiązań przyjętych w ustawach o Policji, Straży Granicznej i szeregu innych, a wprowadzanych niniejszą ustawą do przepisów ustawy pragmatycznej regulującej sytuację prawną funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu.

Pozostałe rozwiązania dotyczące wypłaty świadczenia pieniężnego i innych kwestii związanych z powrotem funkcjonariusza CBA, SKW albo SWW do służby, nie różnią się od przyjętych w innych służbach w tym zakresie.

Przepisy art. 5 ustawy nowelizującej, są przepisami przejściowymi, regulującymi kwestie intertemporalne. Wskazują one, które przepisy należy stosować do spraw już będących w toku i co do czynów, które zaistniały przed dniem wejścia w życie ustawy.

Przepisy te pozwalają w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, na wniesienie wniosku o wszczęcie postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego albo o przywrócenie do służby tym funkcjonariuszom, których stosunek służbowy wygasł ze względu na nieobecność w służbie z powodu tymczasowego aresztowania, a którzy zostali w postępowaniu karnym lub karnym skarbowym, w którym zastosowano tymczasowe aresztowanie, prawomocnie uniewinnieni albo zapadło prawomocne orzeczenie o umorzeniu postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 Kodeksu postępowania karnego.

Należy podkreślić, że rozwiązania te nie naruszają zasady *lex retro non agit*, ze względu na to, że ustanawiają normy zmieniające prawo na korzyść obywatela, co jest jednoznaczne z faktem, że normy te nie wywołują żadnych ujemnych następstw dla bezpieczeństwa prawnego i poszanowania praw nabytych.

W art. 6 ustawa określa czternastodniowy okres *vacatio legis*, uznając go za wystarczający i odpowiedni, zgodnie z normą zawartą w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych.

3. Konsultacje

Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi zamieszczone zostały na senackiej stronie internetowej. Wyniki konsultacji przedstawione są w Ocenie Skutków Regulacji.

4. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej ustawy realizuje gwarantowane art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu w zakresie nowelizacji przepisów ustawy o Służbie Więziennej. Przepis ten stanowi, że każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy.

Powiązania materii ustawy z prawami gwarantowanymi w art. 7, 8 i 14 Konwencji o ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności przedstawione zostały szeroko w pierwszej części niniejszego uzasadnienia.

Tytuł projektu: <i>ustawa o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw</i>	Data sporządzenia: 6 kwietnia 2022 r.
Przedstawiciel wnioskodawcy: senator Aleksander Pociąg	Źródło: petycja
Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Beata Mandylis, główny legislator, tel. 22 694 9340 w zakresie OSR: Marian Fałek, główny ekspert, tel. 22 694 9082	Nr druku: 645, 645 S

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Zgodnie z art. 97 ust. 1 pkt 6 *ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej* stosunek służbowy funkcjonariusza Służby Więziennej wygasa w przypadku jego nieobecności w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania. Jest to skutek następujący z mocy prawa, natomiast do samego stwierdzenia wygaśnięcia stosunku służbowego stosuje się formę rozkazu personalnego, od którego nie przysługuje odwołanie i który nie podlega kognicji sądów administracyjnych.

Jak wynika z orzecznictwa, art. 97 ust. 1 pkt 6 *ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej* „ma na celu usunięcie ze służby osób, których zachowanie godzi w autorytet wykonywanej służby”. Jednak fakt zastosowania wobec funkcjonariusza środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania nie przesądza jeszcze w żaden sposób, że dopuścił się on jakiegokolwiek nagannego czynu, który naruszałby prawo bądź „godził w autorytet wykonywanej służby”. Tymczasowe aresztowanie jest jedynie środkiem zapobiegawczym, mającym zabezpieczyć prawidłowy tok postępowania. Niemniej w sytuacji, gdy postępowanie karne toczące się przeciwko funkcjonariuszowi zostało następnie prawomocnie umorzone ze względu na okoliczności określone w art. 17 *ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego* (dalej jako „k.p.k.”) albo zakończono je wyrokiem uniewinniającym, a były funkcjonariusz wyraża chęć powrotu do służby, nie ma podstawy prawnej do wszczęcia postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego. W konsekwencji więc funkcjonariusz, który nie dopuścił się żadnego bezprawnego czynu lub którego winy nie stwierdzono, lecz mimo to został wcześniej – w imię wspomnianego „autorytetu wykonywanej służby” – usunięty z formacji, jaką jest Służba Więzienna, nie dysponuje środkiem prawnym, który pozwalałby mu na wszczęcie postępowania prowadzącego do ponownego nawiązania stosunku służbowego.

Zdaniem Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka brak możliwości ponownego nawiązania stosunku służbowego przez funkcjonariuszy Służby Więziennej w przytoczonych powyżej okolicznościach ingeruje w szereg praw objętych ochroną na mocy Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, nie wyłączając ekonomicznego aspektu prawa do życia prywatnego. W związku z tym Helsińska Fundacja Praw Człowieka wniosła do Senatu petycję (P10-29/20), w której zgłosiła postulat podjęcia inicjatywy ustawodawczej zmierzającej do zmiany art. 221 *ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej* w taki sposób, aby wszczęcie przewidzianego w nim postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego było dopuszczalne również w odniesieniu do funkcjonariusza Służby Więziennej, którego stosunek służbowy wygasł na podstawie art. 97 ust. 1 pkt 6, a wobec którego po ustaniu stosunku służbowego postępowanie karne zostało prawomocnie umorzone na podstawie art. 17 k.p.k. bądź gdy w stosunku do niego zapadł wyrok uniewinniający.

W kontekście problemu dostrzeżonego przez Helsińską Fundację Praw Człowieka należy dodać, że możliwość ustania stosunku służbowego funkcjonariusza z powodu tymczasowego aresztowania przewidują także przepisy normujące stosunki służbowe funkcjonariuszy innych służb mundurowych, z tym że na uwagę zasługują zwłaszcza te z nich, które – podobnie jak *ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej* – regulują instytucję wygaśnięcia stosunku służbowego. Są to:

- art. 61 pkt 2 *ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu*,
- art. 65 pkt 2 *ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym*.

Choć z powołanych ustaw wynika, że rozstrzygnięcia w sprawie wygaśnięcia stosunku służbowego są zaskarżalne, a tym samym mogą zostać wzruszone, to jednocześnie nie zawierają one spójnego mechanizmu przywracania funkcjonariuszy do służby, a nade wszystko nie obejmują takich gwarancji, jakie w przypadku przywrócenia do służby można znaleźć np. w art. 42 *ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji* czy też w art. 223 *ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej* (chodzi m.in. o świadczenie pieniężne za czas pozostawania poza służbą).

Analogiczne zastrzeżenia wywołują przepisy *ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego*, z tą jednakże różnicą, że nieobecność funkcjonariusza Służby Kontrwywiadu Wojskowego albo funkcjonariusza Wywiadu Wojskowego w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania stanowi, stosownie do art. 19 ust. 2 pkt 3, fakultatywną przesłankę

zwolnienia ze służby. W każdym razie wymieniona ustawa również nie normuje precyzyjnie uprawnień funkcjonariusza zwolnionego ze służby, który ubiega się o ponowne nawiązanie stosunku służbowego.

Te swoiste luki prawne występujące na gruncie *ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu*, *ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym* oraz *ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego* w praktyce rzutują negatywnie na realizację wartości, na które powołała się Helsińska Fundacja Praw Człowieka, w tym zasady niedyskryminacji (art. 14 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności).

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji i oczekiwany efekt.

Rekomenduje się projekt *ustawy o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw*, który zakłada:

1) w odniesieniu do funkcjonariuszy Służby Więziennej:

- przesądzenie, że stwierdzenie wygaśnięcia stosunku służbowego, w tym w przypadku nieobecności w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania, następuje w drodze decyzji, od której przysługuje odwołanie, a z kolei od decyzji organu odwoławczego – skarga do sądu administracyjnego;
- uściślenie dotychczasowych przesłanek warunkujących możliwość wszczęcia postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego, w szczególności przez przyjęcie, że podstawą wszczęcia takiego postępowania może być wyłącznie umorzenie postępowania karnego lub karnego skarbowego ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 k.p.k.;
- wprowadzenie dodatkowej przesłanki umożliwiającej wszczęcie postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego w przypadku, gdy stosunek służbowy wygasł na podstawie art. 97 ust. 1 pkt 6 *ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej* (warunek, aby prowadzone wobec funkcjonariusza postępowanie karne lub karne skarbowe, w którym zastosowano tymczasowe aresztowanie, zostało umorzone zgodnie z art. 17 § 1 pkt 1 albo 2 k.p.k. bądź zakończyło się wyrokiem uniewinniającym);

2) w odniesieniu do funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu:

- uregulowanie skutków uchylecia lub stwierdzenia nieważności wadliwej decyzji o zwolnieniu funkcjonariusza ze służby na wzór art. 42 *ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji*, tzn. będzie to okoliczność uzasadniająca przywrócenie do służby, zaś jeżeli funkcjonariusz:
  - w terminie 7 dni od przywrócenia nie zgłosi gotowości podjęcia służby, jego stosunek służbowy ulegnie rozwiązaniu na takich zasadach, jak w razie zgłoszenia pisemnego zgłoszenia wystąpienia ze służby,
  - nie będzie mógł zostać dopuszczony do służby z powodu wystąpienia okoliczności powodujących niemożność pełnienia służby, jego stosunek służbowy ulegnie rozwiązaniu na podstawie przepisu odwołującego się do ważnego interesu służby lub innej okoliczności uzasadniającej rozwiązanie stosunku służbowego;

jednocześnie zostanie określone, że prawo do uposażenia powstanie z dniem podjęcia służby, natomiast za okres pozostawania poza służbą (nie mniej niż za 1 miesiąc i nie więcej niż za 6 miesięcy) funkcjonariusz będzie miał prawo do świadczenia pieniężnego równego uposażeniu na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym albo uposażeniu w ostatnim dniu pozostawania w dyspozycji Szefa ABW albo Szefa AW przed wygaśnięciem stosunku służbowego;

okres, za który zostanie przyznane świadczenie pieniężne będzie uwzględniany przy obliczaniu okresów decydujących o uprawnieniach funkcjonariusza do pierwszego urlopu wypoczynkowego, płatnego urlopu dodatkowego, nagrody jubileuszowej oraz odprawy w wyższej wysokości, natomiast okres, za który owo świadczenie nie zostanie przyznane (przekraczający 6 miesięcy), nie będzie traktowany jako przerwa w służbie;

- wprowadzenie podstawy prawnej do uchylecia rozkazu personalnego stwierdzającego wygaśnięcie stosunku służbowego ze względu na nieobecność funkcjonariusza w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania, w sytuacji gdy prowadzone wobec funkcjonariusza postępowanie karne bądź karne skarbowe zostało umorzone zgodnie z art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 k.p.k. albo zakończyło się wyrokiem uniewinniającym, a funkcjonariusz – w terminie 7 dni od prawomocnego zakończenia postępowania – złożył w tym zakresie stosowny wniosek; uchylecie rozkazu personalnego umożliwi funkcjonariuszowi powrót do służby oraz uzyskanie świadczenia pieniężnego za okres pozostawania poza służbą na zasadach opisanych powyżej;

3) w odniesieniu do funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego m.in.:

- określenie przesłanek wszczęcia postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego (będą to przesłanki sformułowane identycznie jak w przypadku funkcjonariuszy Służby Więziennej, przy czym uwzględniona zostanie też przesłanka wzruszenia decyzji o wygaśnięciu stosunku służbowego ze względu na nieobecność funkcjonariusza w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania, w sytuacji gdy prowadzone wobec funkcjonariusza postępowanie karne albo karne skarbowe zostało umorzone zgodnie z art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 k.p.k. bądź zakończyło się wyrokiem uniewinniającym);

- przesądzenie, że w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego stosuje się przepisy dotyczące postępowania kwalifikacyjnego, przy czym – odpowiednio – Szef SKW albo Szef SWW będzie mógł wyrazić zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego lub na przeprowadzenie go w ograniczonym zakresie;
- ustalenie podobnych zasad odnośnie do przyznawania świadczenia pieniężnego za okres pozostawania poza służbą oraz dalszych uprawnień z tym związanych jak w przypadku funkcjonariuszy ABW i AW; jeżeli jednak w okresie pozostawania poza służbą funkcjonariusz otrzymywał świadczenie emerytalno-rentowe lub świadczenie pieniężne związane z trwałą niezdolnością do służby, będzie wypłacana mu kwota stanowiąca różnicę pomiędzy należnym świadczeniem pieniężnym a wypłaconym świadczeniem emerytalno-rentowym lub świadczeniem z tytułu trwałej niezdolności do służby (a więc tak samo jak to jest w przypadku przywracanych do służby funkcjonariuszy Służby Więziennej);

4) w odniesieniu do funkcjonariuszy Centralnego Biura Antykorupcyjnego:

- wprowadzenie analogicznych zmian jak w przypadku funkcjonariuszy SKW i SWW.

W przepisach przejściowych projektowanej ustawy zaproponowano, aby funkcjonariusze, których stosunki służbowe ustały przed dniem wejścia w życie ustawy ze względu na nieobecność w służbie z powodu tymczasowego aresztowania trwającego powyżej 3 miesięcy, mogli wystąpić – w razie prawomocnego uniewinnienia lub umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 k.p.k. – z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego bądź też o przywrócenie do służby. Wniosek trzeba będzie złożyć w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Projektowana ustawa stworzy, po pierwsze, możliwość zaskarżenia, a także wzruszenia decyzji stwierdzającej wygaśnięcie stosunku służbowego funkcjonariusza Służby Więziennej z powodu nieobecności w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy w następstwie zastosowania tymczasowego aresztowania. W rezultacie były funkcjonariusz będzie mógł ponownie ubiegać się o nawiązanie stosunku służbowego, a w konsekwencji także m.in. o świadczenie pieniężne za okres pozostawania poza służbą przewidziane w art. 223 ust. 1 *ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej*.

Po drugie, przesłanki przywrócenia do służby (wszczęcia postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego) w takich formacjach jak Służba Więzienna, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencja Wywiadu, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Służba Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służba Wywiadu Wojskowego zostaną uregulowane w sposób spójny, a funkcjonariusze powracający do ABW, AW, CBA, SKW i SWW uzyskają w szczególności prawo do świadczenia pieniężnego za okres pozostawania poza służbą.

Tym samym stan prawny zostanie dostosowany do standardów wywiedzionych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka z art. 7, art. 8 i art. 14 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Ponadto w przypadku funkcjonariuszy Służby Więziennej w pełni realizowane będzie prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu, o którym mowa w art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Co jednak ważne – zasadniczy cel rozwiązania zawartego w art. 97 ust. 1 pkt 6 *ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej*, sprowadzający się do ochrony „autorytetu wykonywanej służby”, nie zostanie podważony.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie zachodzi konieczność przeglądu rozwiązań przyjętych w innych krajach członkowskich UE.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
funkcjonariusze Służby Więziennej			<ul style="list-style-type: none"> • stwierdzenie wygaśnięcia stosunku służbowego będzie miało formę decyzji, która będzie podlegała zaskarżeniu (prawo do wniesienia odwołania, a od decyzji wydanej po jego rozpatrzeniu – skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego); • powstanie możliwość powrotu do służby (co do zasady po przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego), a w konsekwencji m.in. uzyskania świadczenia pieniężnego za okres pozostawania poza służbą, jeżeli wygaśnięcie stosunku służbowego nastąpiło ze względu na nieobecność w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania, o ile tylko postępowanie karne lub karne skarbowe, w którym

			<p>zastosowano tymczasowe aresztowanie, zostało umorzone na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 k.p.k. bądź zakończyło się wyrokiem uniewinniającym; prawo powrotu do służby będzie powiązane z uprawnieniem do otrzymania świadczenia pieniężnego za okres pozostawania poza służbą stosowanie do obowiązującego art. 223 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej;</p>
<p>funkcjonariusze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu</p>			<p>zostaną doprecyzowane zasady przywracania do służby w przypadku uchylecia lub stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby, a także w przypadku wygaśnięcia stosunku służbowego w związku z nieobecnością funkcjonariusza w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ funkcjonariusz, który został zwolniony ze służby, będzie musiał zgłosić gotowość do podjęcia służby w terminie 7 dni od przywrócenia do niej, pod rygorem rozwiązania stosunku służbowego; jeżeli jednak – mimo zgłoszenia gotowości – nie będzie mógł zostać dopuszczony do służby ze względu na wystąpienie okoliczności powodujących niemożność jej pełnienia, stosunek służbowy ulegnie rozwiązaniu na podstawie stosownego przepisu, np. odwołującego się do „ważnego interesu służby”; ➤ funkcjonariusz, którego stosunek służbowy wygaś, będzie mógł – w terminie 7 dni od prawomocnego uniewinnienia lub prawomocnego umorzenia postępowania karnego lub karnego skarbowego na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 k.p.k. – żądać uchylecia rozkazu personalnego o stwierdzeniu wygaśnięcia stosunku służbowego; ➤ funkcjonariusz przywrócony do służby (jak również ten, którego stosunek służbowy ostatecznie ulegnie rozwiązaniu w związku z wystąpieniem okoliczności powodujących niemożność pełnienia służby) uzyska prawo do świadczenia pieniężnego za okres pozostawania poza służbą, równego uposażeniu na stanowisku zajmowanym przed zwolnieniem albo przed wygaśnięciem stosunku służbowego, nie więcej jednak niż za 6 miesięcy i nie mniej niż za 1 miesiąc; ➤ okres, za który zostanie przyznane świadczenie pieniężne, będzie przesądzał o uprawnieniach funkcjonariusza związanych z określonym czasem służby (tj. o prawie do pierwszego urlopu wypoczynkowego, płatnego urlopu dodatkowego, nagrody jubileuszowej oraz odprawy w wyższej wysokości), natomiast okres, za który funkcjonariusz nie otrzyma świadczenia pieniężnego, nie będzie traktowany jako przerwa w służbie;
<p>funkcjonariusze Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego</p>			<ul style="list-style-type: none"> • zostaną doprecyzowane zasady wszczynania postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego, w tym w sytuacji gdy stosunek służbowy ustał w związku z nieobecnością funkcjonariusza w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania;

<p>funkcjonariusze Centralnego Biura Antykorupcyjnego</p>			<ul style="list-style-type: none"> • w ramach ww. postępowania będzie przeprowadzane postępowanie kwalifikacyjne, chyba że Szef danej służby wyrazi zgodę na odstąpienie od tego postępowania lub przeprowadzenie go w ograniczonym zakresie; • funkcjonariusz, z którym zostanie ponownie nawiązany stosunek służbowy uzyska prawo do świadczenia pieniężnego za okres pozostawania poza służbą, równego uposażeniu na stanowisku zajmowanym przed zwolnieniem albo przed wygaśnięciem stosunku służbowego, nie więcej jednak niż za 6 miesięcy i nie mniej niż za 1 miesiąc; • okres, z który zostanie przyznane świadczenie pieniężne, będzie przesądzał o uprawnieniach funkcjonariusza związanych z określonym czasem służby, natomiast okres, za który funkcjonariusz nie otrzyma świadczenia pieniężnego, nie będzie traktowany jako przerwa w służbie; • prawo do świadczenia pieniężnego uzyskają także funkcjonariusze, którzy – niezależnie od uchylecia lub stwierdzenia nieważności decyzji/rozkazu personalnego o zwolnieniu ze służby – nie będą mogli się ubiegać o wszczęcie postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego;
<p>służby mundurowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Służba Więzienna, • Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, • Agencja Wywiadu, • Służba Kontrwywiadu Wojskowego, • Służba Wywiadu Wojskowego, • Centralne Biuro Antykorupcyjne 			<ul style="list-style-type: none"> • zostanie uregulowany wprost obowiązek ponownego przyjmowania (przywracania) do służby funkcjonariuszy, którzy spełnią z ustawowe przesłanki w tym zakresie, wykażą wolę powrotu do służby i ew. przejdą pozytywnie etap postępowania kwalifikacyjnego; • powstanie obowiązek wypłaty świadczenia pieniężnego funkcjonariuszowi, z którym zostanie ponownie nawiązany stosunek służbowy (przywróconemu do służby), równego uposażeniu na stanowisku zajmowanym przed zwolnieniem albo przed wygaśnięciem stosunku służbowego, nie więcej jednak niż za 6 miesięcy i nie mniej niż za 1 miesiąc; <p>w przypadku SKW, SWW oraz CBA powstanie ponadto obowiązek wypłacenia świadczenia pieniężnego obliczonego według tych samych zasad, jeżeli dojdzie do uchylecia lub stwierdzenia nieważności rozkazu/decyzji o zwolnieniu ze służby z przyczyn innych niż te, które mogą stanowić przesłankę powrotu do służby;</p> <ul style="list-style-type: none"> • okres, za który funkcjonariuszowi zostanie przyznane świadczenie pieniężne będzie musiał być uwzględniany przy ustaleniu prawa do pierwszego urlopu wypoczynkowego, płatnego urlopu dodatkowego, nagrody jubileuszowej oraz odprawy w wyższej wysokości, a z kolei okres, za który funkcjonariusz nie otrzyma świadczenia pieniężnego, nie będzie mógł być traktowany jako przerwa w służbie;
<p>Szef Służby Kontrwywiadu Wojskowego Szef Służby Wywiadu Wojskowego Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego</p>			<p>w razie wszczęcia postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego będzie mógł wyrazić zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego lub przeprowadzenie go w ograniczonym zakresie</p>
<p>wyżsi przełożeni funkcjonariuszy w Służbie Więziennej</p>			<p>obowiązek rozpatrywania odwołań od decyzji stwierdzających wygaśnięcie stosunku służbowego</p>

wojewódzkie sądy administracyjne	16		rozpatrywanie spraw dotyczących wygaśnięcia stosunku służbowego funkcjonariuszy Służby Więziennej na skutek wniesienia przez uprawnionych skargi/skargi kasacyjnej
Naczelny Sąd Administracyjny	1		

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw w dniu 3 marca 2022 r. został przesłany następującym podmiotom: Ministrowi Sprawiedliwości; Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji; Ministrowi Obrony Narodowej; Sądowi Najwyższemu; Nacelnemu Sądowi Administracyjnemu; Krajowej Radzie Sądownictwa; Rzecznikowi Praw Obywatelskich; Szefowi Centralnego Biura Antykorupcyjnego; Szefowi Agencji Wywiadu; Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; Szefowi Służby Więziennej; Szefowi Służby Wywiadu Wojskowego; Szefowi Służby Kontrwywiadu Wojskowego; Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”; Stowarzyszeniu Sędziów THEMIS; Stowarzyszeniu Prokuratorów „Lex Super Omnia”; Naczelnej Radzie Adwokackiej; Krajowej Radzie Radców Prawnych; Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej; Fundacji Pomocy Ofiarom Przepęstw; Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Termin przekazania opinii wyznaczono do dnia 1 kwietnia 2022 r.

Szef Służby Wywiadu Wojskowego **pozytywnie** ocenił rozwiązania zaproponowane w projekcie i nie wniósł do niego uwag.

Biuro Prawne Służby Kontrwywiadu Wojskowego zgłosiło uwagę do art. 3 pkt 1 projektu, w zakresie brzmienia art. 21a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego (uwaga ta została uzgodniona ze Szefem Służby Wywiadu Wojskowego).

Również Minister Obrony Narodowej zwrócił uwagę na potrzebę wprowadzenia poprawki precyzującej treść art. 21a ust. 1 pkt 1, dodawanego w art. 3 projektowanej ustawy.

Szef Agencji Wywiadu zauważył, iż „zasadne jest zastosowanie w odniesieniu do Agencji Wywiadu, w zakresie przywracania do służby, rozwiązań prawnych analogicznych do przyjętych w art. 3 (...) oraz w art. 4 [projektu]” (propozycja zastąpienia instytucji przywrócenia do służby na stanowisko równorzędne możliwością zainicjowania postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego. Według Szefa Agencji Wywiadu wskazane jest, aby ze względu na zadania realizowane przez Agencję Wywiadu i wymagania stawiane funkcjonariuszom tej służby, osoby, wobec których zaistniały przesłanki przywrócenia do służby, podlegały podstępowaniu kwalifikacyjnemu.

Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego podtrzymał wcześniejsze stanowisko zawarte w piśmie z dnia 20 sierpnia 2021 r. skierowanym do Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji. Kluczowym postulatem przedstawionym w tym piśmie był postulat ujednoczenia standardów odnoszących się do poszczególnych służb mundurowych. CBA postulowało poza tym „wprowadzenie standardu uznaniowości w przypadku uruchamiania postępowania w sprawie przywrócenia do służby funkcjonariusza zwolnionego na podstawie art. 64 ust. 2 pkt 2 [ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym]”.

Rzecznik Praw Obywatelskich projektowane zmiany uznał za **korzystne**. Ponadto podniósł, że w art. 42 ust. 2 ustawy o Policji określony jest 7-dniowy termin do zgłoszenia gotowości podjęcia służby po uprawomocnieniu się orzeczenia sądu administracyjnego, stanowiącego podstawę przywrócenia do służby. Analogiczny 7-dniowy termin został przewidziany w dodawanym art. 61a ust. 2 ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (art. 2 pkt 1 projektu). RPO zasugerował wydłużenie tego terminu do 30 dni.

Minister Sprawiedliwości poinformował, że trwają zawansowane prace legislacyjne nad rządowym projektem ustawy o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw (UD287) oraz że w zakresie dotyczącym Służby Więziennej projekt ten zakłada „uproszczenie i przyspieszenie procedury ponownego nawiązania stosunku służbowego” funkcjonariusza tej formacji w przypadku wydania rozstrzygnięcia na jego korzyść, a także uregulowanie prawa do świadczenia pieniężnego za okres pozostawania poza służbą.

Sąd Najwyższy, Naczelny Sąd Administracyjny, Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia” nie zgłosili uwag.

W dniu 5 kwietnia 2022 r. Komisja Obrony Narodowej, Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisja Ustawodawcza przeprowadziły I czytanie projektu i wprowadziły do niego dwie poprawki terminologiczne (do art. 3 pkt 1, art. 21a ust. 1 pkt 1 – zgodnie ze sugestią przedstawioną w piśmie Biura Prawnego SKW, oraz analogicznie do art. 4 pkt 1, art. 66a ust. 1 pkt 1).

6. Wpływ na sektor finansów publicznych.

(ceny stałe z 2021 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Saldo ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

Źródła finansowania																												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Projektowana ustawa będzie oddziaływała na sektor finansów publicznych, gdyż spowoduje wzrost wydatków budżetu państwa – zgodnie z proponowanymi przepisami funkcjonariuszom będzie przysługiwać świadczenie pieniężne za okres pozostawania poza służbą.</p> <p>Niemniej uwzględniając w szczególności liczbę funkcjonariuszy, których usuwa się ze służby ze względu na nieobecność w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania zastosowanego w związku z zarzutami, które następnie nie doprowadziły do skazania, oraz wysokość przeciętnego wynagrodzenia funkcjonariuszy służb mundurowych, można wnioskować, że wzrost wydatków budżetu państwa z tytułu wypłaty wskazanego wyżej świadczenia będzie nieduży.</p> <p>Tabela nr 1: Stan zatrudnienia i zwolnienia z innych przyczyn funkcjonariuszy Służby Więziennej.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>uwaga</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>funkcjonariusze zatrudnieni; stan na koniec roku</td> <td>26 890</td> <td>26 861</td> <td>GUS; <i>Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2021 r.</i></td> </tr> <tr> <td>funkcjonariusze zwolnieni z innych przyczyn</td> <td>100</td> <td>206</td> <td>Ministerstwo Sprawiedliwości; Centralny Zarząd Służby Więziennej <i>"Roczna informacja statystyczna za rok 2020"</i></td> </tr> <tr> <td>relacja funkcjonariusze zwolnieni z innych przyczyn do stanu zatrudnienia</td> <td>0,4%</td> <td>0,8%</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Źródło: Obliczenia własne.</p> <p>W publikacji Centralnego Zarządu Służby Więziennej pt. „Roczna informacja statystyczna za rok 2020” brak jest danych odnośnie do liczby funkcjonariuszy, których usuwa się ze służby ze względu na nieobecność w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania zastosowanego w związku z zarzutami, które następnie nie doprowadziły do skazania. Wydaje się, że wielkość ta zawiera się w statystyce podanej w tablicy 72 – funkcjonariusze zwolnieni wg przyczyny, w pozycji „inne”. W 2019 r. zwolnienia z przyczyn innych objęły 100 funkcjonariuszy, w 2020 r. dotyczyło to 206 funkcjonariuszy. Dane te wskazują, że liczba funkcjonariuszy zwalnianych z innych przyczyn w stosunku do łącznej liczby zatrudnionych funkcjonariuszy kształtuje się na niskim poziomie – w latach 2019–2020 poniżej 1%. Na tej podstawie można wnioskować, że skutki proponowanych regulacji dla budżetu państwa będą nieduże.</p>													2019	2020	uwaga	funkcjonariusze zatrudnieni; stan na koniec roku	26 890	26 861	GUS; <i>Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2021 r.</i>	funkcjonariusze zwolnieni z innych przyczyn	100	206	Ministerstwo Sprawiedliwości; Centralny Zarząd Służby Więziennej <i>"Roczna informacja statystyczna za rok 2020"</i>	relacja funkcjonariusze zwolnieni z innych przyczyn do stanu zatrudnienia	0,4%	0,8%	
	2019	2020	uwaga																									
funkcjonariusze zatrudnieni; stan na koniec roku	26 890	26 861	GUS; <i>Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2021 r.</i>																									
funkcjonariusze zwolnieni z innych przyczyn	100	206	Ministerstwo Sprawiedliwości; Centralny Zarząd Służby Więziennej <i>"Roczna informacja statystyczna za rok 2020"</i>																									
relacja funkcjonariusze zwolnieni z innych przyczyn do stanu zatrudnienia	0,4%	0,8%																										

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2021 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							

	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	<p><u>Brak wpływu</u> na sektor gospodarstw domowych.</p> <p>Przedmiotowa ustawa będzie <u>pozytywnie</u> oddziaływała na obywateli będących funkcjonariuszami: Służby Więziennej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego oraz Centralnego Biura Antykorupcyjnego.</p> <p>Zaproponowane w projekcie ustawy rozwiązania ustanawiają normy zmieniające prawo na korzyść jednostki, nie wywołują żadnych ujemnych następstw dla bezpieczeństwa prawnego i poszanowania praw nabytych. Funkcjonariuszom wymienionych służb mundurowych przyjmowanym ponownie lub przywracanym do służby będzie przysługiwać świadczenie pieniężne za okres pozostawania poza służbą (maksymalnie za 6 miesięcy, ale nie mniej niż za 1 miesiąc). Wysokość świadczenia będzie obliczana stosownie do wysokości pobieranego uposażenia na stanowisku zajmowanym przed ustaniem stosunku służbowego.</p>
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu.		
Brak wpływu.		
9. Wpływ na rynek pracy.		
Brak wpływu.		
10. Wpływ na pozostałe obszary.		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Brak wpływu.		
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego.		
Ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Nie zachodzi konieczność ewaluacji proponowanych rozwiązań.		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).		
Brak		

.....

Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu

.....